РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Патик Лесі Леонідівни на дисертацію Шевченка Михайла Олександровича на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами», представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Актуальність теми зумовлена значним зростанням рівня кримінальної протиправності у сфері обігу зброї в умовах повномасштабної війни в Україні. Поширення незаконного заволодіння вогнепальною зброєю та бойовими припасами створює пряму загрозу національній безпеці, правопорядку та життю громадян. Тому, виникає нагальна потреба в удосконаленні практичних рекомендацій щодо розслідування таких протиправних діянь з урахуванням сучасних викликів воєнного часу. Обране дисертаційне дослідження має важливе теоретичне та прикладне значення для правоохоронних органів, саме тому актуальність дослідження зазначеної проблематики не викликає сумніву.

Необхідність підготовки та написання цієї дисертації диктується потребами юридичної науки, слідчої і судової практики. Сьогодні правоохоронні органи стикаються з принципово новими чинниками, такими як: поява у незаконному обігу нових зразків зброї та боєприпасів, зокрема іноземного виробництва, зміна способів їх приховування, активне використання цифрових технологій і зашифрованих каналів зв'язку для координації протиправної діяльності. Окрім того, значно ускладнилися умови проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема огляду місця події чи обшуку в зонах, наближених до бойових дій або на деокупованих територіях, що вимагає розробки спеціальних тактичних та організаційних алгоритмів. Брак комплексних монографічних досліджень, які б пропонували системне оновлення криміналістичної характеристики, організації та планування початкового етапу розслідування, тактичних прийомів огляду, обшуку, допиту, можливостей проведення судових експертиз у розслідуванні таких видів кримінальних правопорушень, створюють наукову прогалину. Таким чином, написання цієї дисертації було об'єктивно необхідним кроком для формування сучасної, адаптованої до реалій сьогодення теоретико-методологічної бази та практичного інструментарію, які дозволяють суттєво підвищити ефективність протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним із незаконним обігом зброї.

Незважаючи на наявність окремих наукових праць, системне дослідження розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами залишається недостатньо розробленим. Саме тому, актуальність теми дисертації Шевченка Михайла Олександровича на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати обрану тему.

У роботі застосовано комплекс загальнонаукових методологічних підходів, спрямованих на розкриття сутності правових явищ і понять, а також використано спеціальні методи наукового пізнання, що забезпечили всебічний та обґрунтований аналіз досліджуваної проблематики.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечена емпіричними даними, зокрема результатами вивчення та узагальнення статистичних і аналітичних матеріалів Офісу Генерального прокурора за 2021–три місяці 2026 років та 53 кримінальних проваджень за ст. 262 КК України (за період 2021 – три місяці 2026 років); результатами анкетування 242 слідчих Національної поліції України і 45 працівників оперативних підрозділів з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Миколаївської, Одеської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької областей та м. Києва.

Також під час дослідження здобувачем використано досвід роботи оперативним працівником у правоохоронних органах.

Дисертант проаналізував значну кількість наукових джерел (219 найменувань), ґрунтовно вивчив роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Здобувач має вісім наукових публікацій за темою дисертації, з них чотири статі у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Вимоги пунктів 6, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) дотримані. У наукових публікаціях у повній мірі обґрунтовуються отримані наукові результати відповідно до поставленої мети.

Отже, дисертація Шевченка М.О. на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» виконана на належному науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація Шевченка М.О. є комплексним дослідженням, у якому розроблено наукові засади й запропоновано криміналістичні рекомендації щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

У роботі сформульовано низку положень і висновків, що мають наукову новизну.

Зокрема, *вперше:*

– обґрунтовано особливості формування системи криміналістичних положень щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, визначено її структурні елементи та взаємозв'язки, зокрема положення щодо криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, організації початкового етапу розслідування, типових слідчих ситуацій, взаємодії суб'єктів досудового розслідування та тактики проведення першочергових слідчих (розшукових) дій; на цій основі запропоновано типовий алгоритм дій слідчого, що охоплює огляд місця події, виявлення та вилучення предметів кримінального правопорушення, проведення судових експертиз, допит свідків та інших осіб, які володіють значущою для розслідування інформацією, проведення обшуків, повідомлення про підозру та допит підозрюваного;

– здійснено класифікацію типових способів незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами або вибуховими пристроями: (а) вчинення за: механізмом заволодіння предметом посягання (заволодіння шляхом обману або зловживання довірою (шахрайства); заволодіння шляхом зловживання службовим становище); характером доступу до предмета посягання (заволодіння зброєю, яка перебуває у законному володінні фізичних осіб; заволодіння зброєю, що знаходиться у службовому користуванні працівників правоохоронних органів або військовослужбовців; заволодіння зброєю, що зберігається на складах, у сховищах або арсеналах); ступенем організованості злочинної діяльності (одиничне, групове, організоване заволодіння); рівнем підготовленості злочинної діяльності (раптові, заздалегідь підготовлені); (б) приховування, які охоплюються єдиним злочинним умислом і можуть реалізовуватися на різних етапах злочинної діяльності: знищення або усунення слідів кримінального правопорушення; фальсифікація, видалення або зміна маркування на зразках вогнепальної зброї, бойових припасах, вибухових речовинах або вибухових пристроях; надання завідомо неправдивих показань, створення фіктивних пояснень щодо обставин вибуття зброї або формування неправдивого алібі; маскування зброї шляхом її розбирання на окремі складові частини, що ускладнює її ідентифікацію під час транспортування або зберігання;

удосконалено:

– наукові підходи до визначення предмета незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами шляхом систематизації його криміналістично значущих ознак та встановлення їх впливу на спосіб учинення кримінального правопорушення та формування слідової картини;

– на основі диференціації завдань кримінального провадження систематизацію типових слідчих ситуацій та версій, що виникають на початковому етапі розслідування незаконного заволодіння вогнепальною

зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами (залежно від особи правопорушника, способу вчинення, джерела інформації, службового статусу осіб), щодо яких запропоновано порядок збирання стороною обвинувачення доказів учинення кримінальних правопорушень шляхом проведення за єдиним планом комплексу слідчих (розшукових) дій та організаційних заходів;

– тактику проведення допиту свідків і підозрюваних у кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами з урахуванням загальних криміналістичних вимог, типових слідчих ситуацій, а також психологічних особливостей поведінки допитуваних та протидії розслідуванню, шляхом розроблення тактичних заходів, що забезпечують повноту отримання інформації;

дістало подальшого розвитку:

– характеристика обстановки вчинення, слідової картини шляхом виокремлення типових місць і умов їх вчинення, систематизації матеріальних та ідеальних слідів, а також визначення криміналістично значущих ознак правопорушників та їх типологізації й належність таких до організованих груп;

– криміналістичні положення щодо початку досудового розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами в умовах особливого режиму досудового розслідування й деталізований перелік обставин, що підлягають встановленню під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, з урахуванням обставин, що підлягають доказуванню відповідно до кримінального процесуального законодавства, та криміналістично значущих особливостей цієї категорії кримінальних правопорушень, зокрема способу, місця і часу вчинення, особи правопорушника та його належності до певних формувань чи органів, виду, кількості, характерних і технічних ознак предметів посягання, їх походження та способів набуття, наявності дозвільних документів, каналів переміщення, транспортування або збуту, а також можливості добровільної здачі предметів кримінального правопорушення;

– напрями взаємодії слідчих з оперативними підрозділами, органами військового управління, прокуратурою, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Державною прикордонною службою України під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами за процесуальними та організаційними формами;

– криміналістичні рекомендації тактики огляду під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами на територіях, наближених до районів ведення бойових дій, з урахуванням специфіки об’єктів посягання (військові склади, арсенали, місця зберігання та транспортування озброєння), а також типових способів вчинення кримінальних правопорушень, у тому числі із використанням службового становища, із застосуванням сучасного техніко-

криміналістичного забезпечення (БпЛА, 3D-сканування), що забезпечує дистанційне дослідження небезпечних територій, мінімізацію ризиків для учасників слідчих (розшукових) дій, підвищення повноти фіксації слідової картини та можливість високоточної реконструкції обстановки місця події;

– організаційні заходи і тактичні прийоми обшуку під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами з урахуванням функціонування військових складів і місць зберігання озброєння, діяльності правоохоронних органів, умов воєнного стану, переміщення зброї та боєприпасів у зоні бойових дій і прилеглих територіях, способів приховування, маскування, вилучення предметів озброєння з офіційного обігу;

– наукове обґрунтування використання експертизи зброї та слідів і обставин її використання, вибухотехнічної, трасологічної, дактилоскопічної, біологічної, молекулярно-генетичної, хімічної, матеріалів, речовин та виробів та комплексної експертиз у кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, своєчасне призначення яких в умовах воєнного стану є необхідною передумовою встановлення криміналістично значущих ознак предмета протиправного посягання, його бойового чи складського походження, способу перероблення, слідів контакту з особою, а також механізму незаконного вилучення, переміщення, зберігання або приховування.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Шевченка М.О. не викликають суттєвих зауважень.

Наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях. Висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Зроблені Шевченком М.О. висновки, за окремими розділами та в цілому за змістом дисертації, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими, викладені чітко і коректно.

Для досягнення визначеної мети в роботі використано систему загальнонаукових та спеціальних методів, які надали можливість оптимально врахувати особливості об’єкта і предмета дослідження. Методи дослідження були використані комплексно, що забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

Поряд з цим, обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними.

Підсумовуючи наведене, слід зазначити, результати дисертації Шевченка М.О., які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, одержані завдяки широкому використанню різноманітних методів наукового дослідження, аналізу нормативно-правових актів, які регламентують слідчу діяльність, наукових праць в галузі криміналістики, кримінального процесу, судової експертології, а також ґрунтовної емпіричної бази.

Постановка завдань, визначення об'єкту та предмету наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають вимогам до наукових робіт даного різновиду. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані, загальна мета досягнута, а дисертант оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що в роботі, з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу й узагальнення слідчої та судової практики, сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій щодо особливостей розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані у:

– освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень» «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень» під час підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2026 року № 94-оп);

– науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження проблем та розроблення криміналістичних положень і рекомендацій з питань незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2026 р. № 95-нд).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація М.О. Шевченка, викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Робота містить анотацію, вступ, три розділи, що мають десять підрозділів, висновки, список використаних джерел (219 найменувань на 22 сторінках) і п'ять додатків на 26 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 287 сторінки, з яких обсяг основного тексту – 225 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основний зміст дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, в яких висвітлено основні результати дослідження.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувача й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У розділі 1 «Теоретичні основи дослідження та криміналістична характеристика незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» автором охарактеризовано особливості формування методики розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, розкрито предмет посягання та способи вчинення таких протиправних дій, а також здійснено структурний аналіз інших елементів криміналістичної характеристики незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами.

Автором сформульовано авторське визначення системи криміналістичних положень і практичних рекомендацій щодо організації та здійснення досудового розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Обґрунтовано, що предмет кримінального правопорушення має визначальне значення не лише для його кримінально-правової кваліфікації, а й для побудови криміналістичної методики розслідування. Встановлено, що конструктивні особливості зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв безпосередньо впливають на спосіб незаконного заволодіння, особливості приховування, транспортування, використання та характер слідової картини. Узагальнено найбільш поширені предмети протиправного посягання, серед яких переважають автомати системи Калашникова різних модифікацій, карабіни, пістолети-кулемети, пістолети, гранатомети, мисливська зброя, бойові припаси та вибухові речовини.

Встановлено, що найбільш поширеними типовими способами вчинення такого виду кримінальних правопорушень є незаконне заволодіння шляхом шахрайства та зловживання службовим становищем. Визначено характерні способи приховування кримінального правопорушення, які охоплюють маскування зброї, бойових припасів і вибухових речовин, їх розукомплектування, приховування у спеціально обладнаних схованках, фальсифікацію службової документації, зміну або знищення маркування, знищення матеріальних слідів, створення неправдивого алібі та інші способи протидії розслідуванню.

Розкрито особливості обстановки вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним заволодінням зброєю. Встановлено, що типовими

місцями їх вчинення є військові склади, кімнати зберігання зброї, службові приміщення правоохоронних органів, військових формувань та інших установ, а також житло, транспортні засоби, відкриті ділянки місцевості й інші місця можливого зберігання або переміщення предметів посягання. Доведено, що умови воєнного стану суттєво впливають на механізм кримінального правопорушення, ускладнюють контроль за обігом зброї та обумовлюють необхідність адаптації криміналістичних рекомендацій до сучасних умов.

У розділі 2 «Організація початкового етапу розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» наведено особливості початку досудового розслідування та обставини, що підлягають встановленню, типові слідчі ситуації та версії початкового етапу розслідування, а також розкрито сутність взаємодії слідчого з підрозділами Національної поліції України та іншими органами в умовах воєнного стану.

Автором розроблено організаційно-тактичні засади початкового етапу розслідування. Серед типових підстав для початку досудового розслідування визначено такі: заяви та повідомлення уповноважених осіб, результати службових перевірок, ревізій та інвентаризацій, матеріали оперативно-розшукової діяльності, а також відомості, отримані під час розслідування інших кримінальних правопорушень. Запропоновано алгоритм першочергових слідчих (розшукових) дій, який передбачає своєчасне внесення відомостей до ЄРДР, проведення огляду місця події, виявлення й вилучення предметів посягання, допити свідків, проведення судових експертиз, проведення обшуків, повідомлення про підозру та здійснення інших процесуальних заходів, спрямованих на повне, всебічне й неупереджене встановлення обставин кримінального правопорушення.

Обґрунтовано доцільність поділу обставин, що підлягають встановленню, на загальні (кримінальні процесуальні) та спеціальні (криміналістичні). До останніх віднесено встановлення виду, технічних характеристик, походження та способу незаконного набуття зброї, бойових припасів чи вибухових речовин, каналів їх переміщення, умов зберігання, наявності дозвільної документації, а також службового статусу особи, яка мала доступ до предмета посягання.

Систематизовано типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування залежно від наявності інформації про особу правопорушника, способу вчинення кримінального правопорушення, джерела первинної інформації та можливої причетності службових осіб або військовослужбовців. Доведено, що правильна оцінка слідчої ситуації забезпечує обґрунтоване висунення слідчих версій, визначення оптимальної послідовності процесуальних дій та ефективну організацію доказування.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що умови воєнного стану істотно впливають на організацію розслідування незаконного заволодіння зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, зумовлюючи необхідність посилення міжвідомчої взаємодії, своєчасного інформаційного обміну та координації діяльності слідчих, оперативних підрозділів, органів

військового управління, експертних установ, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України та інших уповноважених суб'єктів.

У розділі 3 «Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами в умовах воєнного» наведено тактичні особливості проведення огляду, обшуку, допиту та порядок проведення судових експертиз, що призначаються за даними категоріями кримінальних проваджень.

Автором розроблено криміналістичні рекомендації щодо проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Визначено особливості проведення огляду місця події в умовах воєнного стану, обґрунтовано необхідність залучення спеціалістів-криміналістів, використання сучасних техніко-криміналістичних засобів, зокрема відеофіксації, безпілотних літальних апаратів, тривимірного сканування та інших цифрових технологій. Сформовано комплекс тактичних рекомендацій щодо проведення допиту свідків і підозрюваних із урахуванням способу незаконного заволодіння зброєю, особливостей її обліку, зберігання, транспортування та використання. Удосконалено тактичні засади проведення обшуку, спрямованого на відшукання зброї, бойових припасів, вибухових речовин, документації, цифрових носіїв інформації та інших джерел доказів.

Визначено особливості проведення судових експертиз у зазначеній категорії кримінальних проваджень. Обґрунтовано значення експертизи зброї та слідів і обставин її використання, вибухотехнічної, трасологічної, дактилоскопічної, молекулярно-генетичної, біологічної, хімічної, матеріалів, речовин та виробів та комплексної експертиз для встановлення належності вилучених предметів до зброї, бойових припасів або вибухових речовин, їх технічного стану, придатності до використання, механізму незаконного заволодіння та зв'язку з особою правопорушника.

Після кожного розділу, й загалом у дисертації сформульовано **висновки**, у яких висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація Шевченка Михайла Олександровича на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження М.О. Шевченка можуть бути рекомендовані для використання у діяльності органів досудового розслідування, оперативних підрозділів, експертних установ, у нормотворчій діяльності, освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, а також під час подальших наукових досліджень проблем криміналістичного забезпечення розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, слід спрямувати увагу на деякі побажання та дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. Позитивно оцінюючи логіку побудови дисертації, вважаємо за доцільне висловити побажання термінологічного характеру. Зокрема, у вступі дисертант ставить завдання обґрунтувати особливості формування криміналістичних положень розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (сторінка 18 дисертації), проте в назві підрозділу 1.1 звужує це питання до формування методики розслідування. Пропонуємо здобувачу в межах дискусії на захисті пояснити таке співвідношення категорій та обґрунтувати, чи повністю підрозділ 1.1 охоплює зміст поставленого у вступі завдання.

2. У положеннях наукової новизни дисертації зазначається, що автором удосконалено тактику проведення допиту, а також дістали подальшого розвитку криміналістичні рекомендації щодо тактики огляду та тактичні прийоми обшуку. Водночас текстове формування цих пунктів має переважно загальний характер і не розкриває внутрішнього змісту наведених положень новизни. Оскільки завдання дисертації вимагали розробки та надання конкретних організаційно-тактичних рекомендацій (с. 19 дисертації), очевидно, що робота б виграла якби у формулюваннях наукової новизни здобувач чітко деталізував ці авторські удосконалення. У межах наукової дискусії під час захисту здобувачу варто конкретизувати які саме тактичні прийоми проведення огляду, допиту та обшуку було ним удосконалено та адаптовано до специфіки розслідування таких видів кримінальних правопорушень.

Висловлені зауваження є дискусійними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертації, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація М.О. Шевченка є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертація Шевченка Михайла Олександровича на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною, за свої змістом відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502) (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017

року № 40 (із змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), а її автор – Михайло Олександрович Шевченко – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент **Леся ПАТИК**

